

VN/11098/2025 VN/11098/2025-STM-51,

asetuksen (1088/2010) liitteen 2 muuttaminen

13.2.2026

Kiitämme mahdollisuudesta esittää näkemyksemme muutoksesta, joka koskee optometristien oikeutta käyttää diagnostisia lääkeaineita alle 8-vuotiaiden lasten näöntutkimuksessa. Haluamme tuoda esiin näkökulman yritykseltä, joka palvelee päivittäin asiakkaita laajasti eri puolilla Suomea ja jonka toiminta muodostaa merkittävän osan koko maan perustason näönhuollon palveluverkostosta.

1. Näönhuollon palveluverkosto on olennainen osa lasten terveyttä turvaavaa infraa

Lasten näön tutkiminen on olennainen osa varhaista terveydenhuoltoa. Varhainen ja luotettava taittovoimantutkimus ehkäisee oppimisen, tarkkaavaisuuden ja koulunkäynnin haasteita, jotka voivat syntyä korjaamattomista taittovirheistä. Suomessa toimivat optisen alan palveluyritykset, kuten Instru Optiikan Instrumentarium, tavoittavat käytännössä koko väestön – myös lapset, jotka eivät ikänsä tai luokka-asteensa perusteella kuulu neuvolan- tai kouluterveydenhuollon seulontojen piiriin.

Tämän vuoksi on yhteiskunnan kannalta tärkeää, että optometristit voivat suorittaa luotettavan, potilas- ja asiakasturvallisen lasten näöntutkimuksen silloin, kun lapsen huoltajat hakeutuvat yksityisen näönhuollon palveluihin.

2. Diagnostisten lääkeaineiden käytön rajoittaminen ikäperusteisesti ei perustu potilasturvallisuuteen

Kansainvälisesti tarkasteltuna lasten taittovoiman tutkiminen sykloplegiassa on vakiintunut osa optometristista perustyötä useissa Euroopan maissa. Myös niissä maissa, joissa näönhuollon palvelut perustuvat pitkälti yksityiseen tarjontaan, diagnostisten lääkeaineiden käyttöä ei juurikaan rajata erikseen ikäperusteisesti. Tutkimusnäyttö sekä kliiniset kokemukset osoittavat, että asianmukaisesti annosteltuna valmisteiden haitat ovat pääosin lieviä ja vakavat reaktiot erittäin harvinaisia.

Palveluita tuottavan yrityksen näkökulmasta on olennaista, että turvallisuutta arvioidaan hoidon sisältöön ja osaamiseen – ei asiakkaan ikään – perustuen. Ikäraja ei sellaisenaan tuota lisää turvallisuutta, mikäli lääkeaineiden käyttö perustuu koulutettuun ammattitaitoon, ohjeiden noudattamiseen ja yhtenäisiin toimintakäytäntöihin.

3. Optometristien koulutus ja osaaminen muodostavat luotettavan perustan

Suomessa optometristien koulutus antaa valmiudet diagnostisten lääkeaineiden turvalliseen käyttöön, lääkkeiden vaikutusmekanismien ymmärtämiseen sekä lasten näköjärjestelmän erityispiirteiden huomiointiin. Alan yritykset, kuten Instru Optiikka omalta osaltamme, tukevat tätä osaamista omilla perehdytys- ja laadunvarmistusprosesseillaan, jotka perustuvat systemaattiseen koulutukseen, kokeneempien ammattilaisten ohjaukseen sekä valtakunnallisiin toimintamalleihin.

Moderni koulutus ja laadukkaat kliiniset käytännöt mahdollistavat lasten taittovoiman tutkimisen ikäriippumattomasti myös niissä palveluympäristöissä, joissa havaitaan suuri osa käytännön taittovirheistä ja joihin hakeudutaan tutkimukseen nopeasti ja matalalla kynnyksellä. Tämän osaamisen hyödyntäminen on koko palvelujärjestelmän etu.

4. Yhteiskunnalliset vaikutukset: saavutettavuus, yhdenvertaisuus ja kustannustehokkuus

Suomessa suuri joukko lapsia tarvitsee vuosittain silmälasimäärityksen, ja osa heistä tarvitsee tutkimuksen jo ennen koulun aloittamista. Näönhuollon palveluyritykset tarjoavat lapsille ja heidän perheilleen helposti saavutettavan väylän saada luotettavat tutkimukset ilman pitkiä odotusaikoja.

Jos diagnostisten lääkeaineiden käyttöä rajoitetaan edelleen ikäperusteisesti, seurauksena on:

- palvelujen viivästyminen ja mahdollinen hoidon lykkääntyminen,
- kasvava kuormitus julkisessa terveydenhuollossa,
- perheiden eriarvoistuminen, jos oikea-aikainen tutkimus riippuu maantieteellisestä sijainnista tai erikoissairaanhoidon alueellisesta kapasiteetista

Laadukkaat perustason näönhuollon yritykset, Instru Optiikka osaltamme, ovat valmiita kantamaan vastuunsa ja tuottamaan palvelut kustannustehokkaasti, potilasturvallisuus huomioiden. Se edellyttää, että osaamista voidaan hyödyntää ilman tarpeettomia sääntelyn asettamia esteitä.

5. Johtopäätökset ja esitys

Palveluntuottajien näkökulmasta ikärajaan perustuva rajoitus ei tue lasten etua eikä järjestelmän sujuvuutta. Turvallinen ja laadukas tutkimus on mahdollista silloin, kun:

- optometristien koulutus ja täydennyskoulutus ovat ajantasaisia,
- toimintakäytännöt ovat selkeitä ja valtakunnallisesti yhdenmukaisia,
- annostelu- ja antotekniikka toteutetaan ohjeiden mukaisesti,
- palvelujärjestelmä mahdollistaa lapsille oikea-aikaisen ja saavutettavan tutkimuksen

Näistä syistä katsomme, että erillinen ikäraja diagnostisten lääkeaineiden käytölle ei ole tarkoituksenmukainen eikä perustu lääketieteelliseen tai potilasturvalliseen arvioon. Sen poistaminen parantaa lasten näönhuollon laatua ja saavutettavuutta sekä vahvistaa koko palveluverkoston toimivuutta.

Pasi Anttila
Toimitusjohtaja
Instru Optiikka Oy